

Ettersending til NHHs styremøte 13.06.18

Til : NHHs styre
Fra : Rektor Øystein Thøgersen
Dato : 11.06.18

Sak 39/18 - Studentmiljøet ved NHH, Status og tiltak

Forslag til vedtak: Styret tar saken til orientering og legger til grunn at innspillene som blir gitt i møtet, reflekteres i det videre arbeidet.

1. Bakgrunn

Vårsemesteret 2018 har vært preget av en omfattende debatt om studentmiljøet ved NHH, jfr. orienteringen til Styret i sak 34/18. Debatten fikk omfattende dekning i både studentmedier og i riksdekkende kanaler som Dagen Næringsliv, BT, NRK, Aftenposten, Dagbladet m.fl. Som redegjort for i nevnte styresak, har en fra NHH sin side søkt å gi velfunderte bidrag til debatten gjennom å besvare alle henvendelser åpent, ærlig og raskt.

Gjennomgående har det vært viktig å erkjenne at NHH står overfor et sett av problemer som må tas på største alvor samtidig som studentmiljøet samlet sett har mange fremragende kvaliteter. Selv om tilgjengelige data eksempelvis viser at andelen av NHHs studenter som er «svært fornøyd» eller «fornøyd» med å studere ved NHH utgjør 84%, og andelen som er «misfornøyd» eller «svært misfornøyd» utgjør 4%, er ikke dette ensbetydende med at studentmiljøet oppleves inkluderende av alle – eller at studentmiljøet ikke har problematiske sider.

I debatten vises det til ulike innslag av «ukultur» i deler av studentmiljøet, herunder beskrivelser av i) forhold knyttet til flere av studentgruppene på NHH (manglende inkludering, opptak, ritualer, hemmelighold etc.), ii) kvinnesyn i deler av miljøet, iii) innslag av svært uheldige ytringer på det anonyme og åpne sosiale mediet «Jodel», iv) alkohol, v) psykisk helse og vi) inkludering av internasjonale studenter.

I tillegg ble debatten også knyttet opp til varslingssaker og behovet for åpenhet om disse, og sakene fra høsten 2017 (som fikk omfattende medieomtale tidlig i vinter) ble gjenstand for ny oppmerksomhet. Det vises her til redegjørelsen til Styret i sak 2/18. Siden 1. august 2018 har NHH mottatt tre studentvarsler om trakassering (to i høst og ett i vinter), i tillegg til flere bekymringsmeldinger.¹ I alle sakene er både anklager og den anklagede studenter. Alle varslersakene har blitt fulgt opp i henhold til høyskolens rutiner, uønsket adferd er bekreftet opphørt og sakene

¹ Se vedlegg for definisjon av studentvarsel. Merk at det har oppstått et behov for å klargjøre hva NHH legger i begrepet varsel siden NHH i likhet med andre institusjoner jevnlig blir kontaktet av ulike medier med forespørsel om hvor mange varsler om seksuell trakassering høyskolen har hatt. Denne nyanseringen mellom varsel og bekymringsmelding er hverken et forsøk på å begrense mulighetene til å si fra om ulike kritikkverdige forhold eller en måte å skjule kritikkverdige forhold ved ikke å definere visse saker som varsel. Alle forhold som blir sagt fra om, blir fulgt opp på en forsvarlig måte.

ansees som avsluttet. Høyskolen har også fulgt opp alle innkommende bekymringsmeldinger for å få innsikt i sakene, avdekke ikke-legitime forhold og eventuelt ta nødvendige grep for å bedre situasjonen.

Debatten om studentmiljøet peker på et behov for både kortsiktige, konkrete tiltak inn mot studentmiljøet og mer langsiktig, holdningsskapende arbeid. I det følgende redegjøres det for en serie tiltak for et bedre studentmiljø ved NHH. Noen av tiltakene er initiativ som ble iverksatt tilbake i tid, før senere tids debatt og trakasseringssaker. Andre er tiltak som nylig har blitt initiert.

2. Tiltak for å bedre studentmiljøet ved NHH

2.1 Tydeliggjøre hva som er trakassering og hvilke varslingskanaler og -rutiner som er tilgjengelige.

Dette har det blitt jobbet mye med siden tidlig i høst, og den siste tids debatt viser at det er viktig at vi forsterker innsatsen og i enda større grad tydeliggjør hva som er akseptabel og ikke akseptabel adferd.

Arbeidet startet like etter semesterstart høsten 2018, da studentombudet i møte med prorektor for utdanning oppfordret til at høyskolen tydeliggjorde sine varslingskanaler ved trakassering. Dette medførte at prorektor for utdanning i samarbeid med en representant fra Studieadministrativ avdeling med lang erfaring både fra beredskapsarbeid og vanskelige studentsaker, reviderte varslingsrutinene og fikk opprettet en nettside for studenter med informasjon om trakassering, varslingskanaler- og rutiner, med mer. Varslingsrutinene både for studentsaker (Studieadministrativ avdeling) og for personalsaker (HR-avdelingen), ble igjen gjennomgått og revidert da #metoo ble tema i media, og i etterkant av mottatte studentvarsler basert på erfaringer høstet fra disse.

I desember sendte ledelsen ut en epost for å informere alle studenter om høyskolens varslingskanaler og –rutiner ved trakassering, og denne informasjonen, samt en oppfordring om å si fra om man opplever eller blir vitne til trakassering, har også blitt formidlet gjennom andre informasjonskanaler, inkludert ulike møter mellom ledelsen og studenter. Erfaringene både fra møter med studenter og fra den siste tids mediedebatt om NHHs studiemiljø, tyder på at det er viktig å ha fortsatt stort fokus på å tydeliggjøre hva som er akseptabel og uakseptabel adferd, hva som er trakassering og på varslingskanaler og –rutiner for å sikre at alle studenter til enhver tid, med eller uten #metoo-debatt eller mediefokus på studiemiljø, kjenner til og forholder seg til dette. Ledelsen vil derfor fortsette med å informere studentene om varslingsrutiner, på nettsidene, i møter, i informasjonsmateriale til studentene og i andre fora man når ut til studentene. I tillegg har ledelsen sammen med NHHS begynt å utarbeide retningslinjer for adferd ved NHH (jf. neste punkt). Holdningsarbeid og det å tydeliggjøre overfor studentene hva som regnes som seksuell trakassering, har dessuten vært tema i møte med andre store utdanningsinstitusjoner i Bergen.

2.2 Utarbeide retningslinjer for adferd ved NHH ('code of conduct') sammen med studentforeningen.

I mai hadde representanter fra rektoratet to møter med ledelsen i NHHS der man utarbeidet forslag til retningslinjer og planla hvordan man skal få inn forslag og innspill fra de øvrige studentene. Den 30. mai arrangerte ledelsen for NHH og kjernestyret i NHHS allmøte for studentene der det kom fikk inn ca. 150 forslag til retningslinjer. I etterkant har disse retningslinjene blitt kategorisert. Tematisk berører retningslinjene inkludering, respekt, debattklima, psykisk helse og trivsel. Retningslinjene

skal brukes i blant annet velkomstuken for at alle de nye studentene skal vite hva som forventes av hver enkelt som del av NHH-miljøet, og til å synliggjøre for eksisterende studenter hvordan vi ønsker å ha det på NHH. NHH og Kjernerstyret i NHHS vil bruke flere kanaler, inkludert allmøte for studenter, for å sikre at de nye retningslinjene blir alment kjent for alle høyskolens studenter.

2.3 Samarbeid med studentforeningen om spesifikke tiltak for å sikre at opptak til lukkede studentgrupper følger en åpen prosess med tydelige og fornuftige regler.

Målet er at så mange som mulig skal få ta del i, bidra til, og nyte godt av et inkluderende og godt studentmiljø. Ledelsen i NHHS har hatt samtaler med lederne i mange av studentgruppene med fokus på dette, og temaet vil bli fulgt opp også av ledelsen ved NHH med særlig fokus på å sikre at de nye og forbedrede opptaksreglene faktisk blir fulgt. Etter inspirasjon fra Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus vurderes det dessuten å sette en merkelapp på de gruppene som er gode på rekruttering og inkludering av nye medlemmer a la «forening-for-alle» (<https://www.sio.no/forening-for-alle>).

2.4 Tar grep for å redusere usunt eksamens- og karakterpress.

NHH arrangerer i samarbeid med Sammen, Råd og Karriere, kurs i stressmestring og eksamensangst, og setter fokus på tematikken allerede i det første møtet med nye studenter gjennom velkomstuken. I tillegg arrangerer NHH «Flink nok» i samarbeid med NHHS. Målet med disse tiltakene er å skape et mestringsklima heller enn et klima preget av rivalisering og konkurranse. Dette jobber også høyskolen med gjennom å bruke pedagogiske metoder som legger til rette for en jevnere fordeling av arbeidsbyrden over semesteret og mer varierte vurderingsmetoder.

2.5 Gjennomgang av kursporteføljen med fokus på å styrke og tydeliggjøre kunnskap om bærekraft og ansvarlig ledelse.

Analytisk tyngde skal balanseres med samarbeid, mangfold og «soft skills». Gjennom å signere «Principles for Responsible Management Education» (PRME) i 2018 forplikter høyskolen seg til å utdanne studenter som bidrar til en bærekraftig økonomi. Gjennom PRME-initiativet blir det laget en rapport som synliggjør NHHs utdanningstilbud på dette området, og hvilke områder høyskolen kan utvikle seg på. En rekke av NHHs institutter tilbyr kurs knyttet opp mot etikk, ansvarlig ledelse og bærekraft relatert til sosiale dimensjoner så vel som klima- og ressursknapphet. NHHs nye strategi for 2018-2021 angir en ytterligere prioritering av fagutvikling knyttet til disse temaene.

2.6 Endret format på velkomstuken for nye studenter i august.

Det legges inn mer fag, med fokus på samarbeid og det å bli kjent med andre nye studenter i en faglig setting, og på å få til mer interaksjon i alkoholfrie situasjoner, slik som fellesfrokost hver morgen der også andre studenter og ansatte er inviterte. Hovedmålene er å øke antallet møtepunkter mellom de nye studentene for å sikre dem et størst mulig nettverk og å tenne en faglig gnist fra dag én. I tillegg arrangeres det møter med de nye studentene der de blant annet får en innføring i NHHs faglige tilbud, hvordan det er å være student og hva de kan forvente seg den første tiden som ny student.

2.7 Gjennomgang av rutiner for bruk og tilgang til de ulike rommene i Kjelleren ved NHH.

Mange studentgrupper har egne rom i Kjelleren. For å få disponere disse rommene vil høyskolen stille tydelige krav om at hver gruppe følger NHHs regler og gjør sitt for å bidra til et trygt og godt studentmiljø. Enkeltstudenter som deltar på Kjelleraktiviteter skal med rette føle seg trygge, og den generelle sikkerhet når det gjelder beredskap i nødsituasjoner skal være høy.

Den 9. mai var representanter fra rektoratet, beredskapsgruppen og teknisk avdeling på befarings i Kjelleren og andre deler av høyskolen hvor studentforeningen disponerer rom. I etterkant av denne befarings ble det besluttet å sette inn en ekstra låssylinder i mange av dørene i Kjelleren for å ha bedre kontroll på tilgangen til gruppe- og lagerrom. Den 15. mai ble det arrangert et møte for studentgruppene som har rom i Kjelleren hvor de ble informert om de nye låsene som ville komme og at det også vil bli innført nye rutiner. Studentgruppene som disponerer rommene vil ikke få nøkler til de nye låsene, noe som medfører at høyskolen (og Vaktkorpset) får større kontroll på bruken av disse rommene. Fra studiestart høsten 2018, ventes både de nye låsene og de nye rutinene å være på plass. Da vil for eksempel lagerrom låses av nattetid, og ved større arrangementer kan gruppene som disponerer lager bare få tilgang til disse om de går i følge med Vaktkorpset som har nøkkel.

2.8 Etablere kontaktpunkt mellom ledelsen og eksternt rekrutterte masterstudenter.

Ledelsen har faste møter med ledelsen i NHHs (Kjernestyret) og studentrepresentantene i NHH-styret. Disse er typisk bachelorstudenter eller masterstudenter med bachelor fra NHH. Fremover vil ledelsen også etablere egne, faste kontaktpunkt med eksternt rekrutterte masterstudenter for at også deres perspektiver skal bli hørt. Dette gjelder også internasjonale studenter. I tillegg jobbes det spesifikt med å bedre integreringen av internasjonale studenter, blant annet ved å styrke mentorordningen for denne gruppen.

I vårsemesteret 2018 har ledelsen dessuten arrangert flere allmøter der man har gått gjennom tema som seksuell trakassering, hvordan man skal ha det på NHH, og hva ledelsen ønsker å bidra med fremover. Dette er møteplasser ledelsen ønsker å videreføre og som kan bidra til å skape god dialog med alle studentene ved NHH.

2.9 Mangfold

I tillegg til de ulike tiltakene omtalt over, er det også relevant å vise til den sterke vektleggingen av mangfold og inkludering i NHHs strategi for 2018-2021, jfr. at NHH har foreslått dette som et utviklingsmål overfor Kunnskapsdepartementet i årene som kommer. NHH anser at mangfold i studentmassen legger til rette for et godt student- og læringsmiljø. Mangfold oppnås gjennom en balansert kjønnsfordeling, en jevnere fordeling av norske studenter med hensyn til geografiske regioner og andre karakteristika og et større innslag av gode internasjonale studenter.

Vedlegg

DEFINISJON AV VARSEL

Basert på det siste årets erfaringer er det et behov for å klargjøre begrepsbruken i forbindelse med «varslingssaker».

Varsling er omtalt i Arbeidsmiljøloven (AML) § 2-1 A (1) hvor det blant annet framgår at:

- arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i arbeidsgivers virksomhet
- arbeidstakers framgangsmåte ved varslingen skal være forsvarlig
- gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler er forbudt
- arbeidsgiver plikter å utarbeide rutiner for intern varsling
- varsling er taushetsbelagt

AML gjelder arbeidstakere, men NHH behandler arbeidstakere og studenter mest mulig likt i slike saker.

Noen ganger kan det være vanskelig å vite hva som er forskjellen på å *varsle* og å *si fra*. NHHs rutiner er omtalt under overskriften: *Si fra – varslingsrutiner ved NHH*. Der er det tilsynelatende ingen forskjell, men teksten gir likevel et grunnlag for å kunne nyansere.

Det fins imidlertid ingen definisjon av varsel i AML. Dette skyldes at det ikke er ønskelig å legge føringer og begrense retten til å varsle om det som oppleves som kritikkverdige forhold (jf. våre jurister).

Som det framgår innledningsvis, har det oppstått et behov for å klargjøre hva NHH legger i begrepet varsel. En slik nyansering er ikke et forsøk på begrense mulighetene til å si fra om ulike kritikkverdige forhold. Alle forhold som blir sagt fra om, vil bli fulgt opp på en forsvarlig måte.

Det har vært/er stor oppmerksomhet knyttet til seksuell trakassering innenfor akademien. NHH blir i likhet med andre institusjoner jevnlig kontaktet av ulike medier med forespørsel om hvor mange slike varsler (saker) vi har hatt, hvor mange saker som har kommet til siden forrige forespørsel mv. NHH bør derfor være klare og konsekvente når vi omtaler/rapporter varselsaker. Dette er ikke et ledd i å skjule kritikkverdige forhold ved ikke å definere visse saker som varsel.

«Den meste brukte definisjonen av hva som er varsling er når en arbeidstaker har vært vitne til forseelser (ulovlige, uetiske eller kritikkverdige handlinger) på arbeidsplassen, og varsler om dette til personer eller instanser som har mulighet til å endre på forholdet.»

<http://www.arbeidslivet.no/Arbeid1/Varsling/Hva-er-varsling-i-arbeidslivet/>

Denne er et godt utgangspunkt for en definisjon av studentvarsel, men virker noe snever.

NHHs definisjon av studentvarsel: Et varsel foreligger når en student som enten har vært vitne til eller selv har opplevd forseelser (ulovlige, uetiske eller kritikkverdige handlinger) i studiemiljøet, varsler om dette til personer eller instanser som har mulighet til å endre på forholdet.

Flere forhold er viktige:

- Det er *selvopplevd* av studenten, enten som vitne til² eller som objekt for forseelsen

² Arbeidstaker kan også være vitne til at en student utsettes for en forseelse.

- Det skjer i *studiemiljøet*, ved NHH i studie- og utenom-faglig sammenheng, eller i studiemiljøet vidt definert, også utenfor NHH
- *NHH student(er)* er involvert
- Varslet må nå fram til *rett instans/person* for å kunne bli fulgt opp

Hvis noen gir uttrykk for en bekymring basert på et rykte, foruroligende meldinger i en undersøkelse, dette er rettet mot en gruppe, ikke navngitte personer, skjer utenfor NHH og ikke er studiemiljørelatert, men av privat karakter, ol..

Også slike bekymringsmeldinger er NHH åpne om og følger opp i den grad det er mulig, men de vil ikke være definert som formelle varsler.
